

Joachim Hartmann

**Programma, Qvo Ivbila Semisaecvlaria Academiae Georgiae Avgvstae, Qvae
Gottingae Floret ... Nvnciat ... Ea qve Sibi Data Occasione Ad Viri Qvondam
Svmme Reverendi Ioannis Georgii Franckii Novvm Systema Chronologiae
Fvndamentalis Aliqva Commentando Praefatvr**

Rostochii: Litteris Adlerianis, [1787?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1805368575>

Druck Freier Zugang

496.

Bb II
630

PROGRAMMA,
QVO
IVBILA SEMISAECVLARIA
ACADEMIAE
GEORGIAE AVGVSTAE,

QVAE
GOTTINGAE FLORET,
ANNVENTE SENATV ACADEMICO
ACADEMIAE ROSTOCHIENSIS,

HVIVS QVIDEM
CIVIBVS OMNIVM ORDINVM HONORATISSIMIS

LAETISSIMO ANIMO NVNCIAT,
EODEMQVE,
ACADEMIAE GOTTINGENSI GAVDIA SVA GRATVLANS,

VOTISQVE EIVS PRO DVRA TVRA PROSPERITATE
ACCEDENS,

AD
COMMVNIONEM LAETITIAE ET VOTORVM DECENTEM

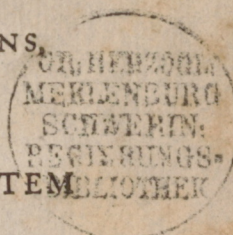
AFFECTV CONDIGNO EXCITAT,
EAQVE SIBI DATA OCCASIONE
AD VIRI QVONDAM SVMME REVERENDI
IOANNIS GEORGII FRANKII
NOVVM SYSTEMA CHRONOLOGIAE

FVNDAMENTALIS
ALIQVA COMMENTANDO

PRAEFATVR
IOACHIM HARTMANN,
CONSIST. DVC. CONSIL. PH. ET SS. TH. DOCTOR, HVIVSQVE P. P. O., FAC. TH. SENIOR ET DECANVS,
AD AED. DIV. NIC. PASTOR, ET SOC. SCIENT. QVAE FRANCOFVRTI AD VIADR. FLORET,
SODALIS,
ACADEMIAE ROSTOCHIENSIS HODIE RECTOR.

ROSTOCHII,
LITTERIS ADLERIANIS,

(1787.)

PROGRAMMA
070
IVBIA SEMISABCVARIA
ACADEMIAE
GEORGIAE AVGVSTAE

CVAE
COTTINGAE FLORET
ANNVENTE RENATA ACADEMICO
ACADEMIAE ROSTOCHENSIS

CIVIVS OMNIVM HONORATISSIMIS
Rom. 12, 15.

LAETISSIMO ANIMO INVOCAT
N.UTNONTON. META XAIPIN

ACADEMIAE COTTINGENSIS GAVDIA SVA GRATVLANIS
VOTISQVE EIVS SVBSTATVRA PROSPERITATE

AD
COMMVNIONEM LAETITIAE ET VOTORVM DECENTEM

AFFECTV CONDIGNO EXCITAT
EAGVE SIVI DATA OCCASIONE
AD VIRI QVONDAM SVVME REVERENDI
IOANNIS GEORGII FRANKII
NOVVM SYSTEMA CHRONOLOGIAE
FVNDAMENTALIS
ALIQVA COMMENTANDO

REACTATV
IOACHIM HARTMAN
CONSIST. HOC CONSIL. PH. ET SS. TH. DOCTOR, HUIVSQVE F. P. O., FAC. TH. SENIOR ET DECANVS,
AD EBD. DIV. NIC. PASTOR, ET SOC. SCIENT. QVAE TRANSCVRIT AD ALIB. FLORET,
SODALIS
ACADEMIAE ROSTOCHENSIS HODIE RECTOR.

ROSTOCHII
LITTERIS ADLERIANIS

ש"ב.

Maximam, Cives O. O. Honoratissimi, omnino nostram excitant voluptatem Literae Ornatissimae, quibus, quae Göttingae florentissima viger, *Academiae GEORGIAE AVGVSTAE Magnificus Dominus Pro-Rector*, ejusdemque Almae Domini *Professores*, suum ergo nos, et Academiae nostrae Cives, favorem, *Lactissimas sibi festasque Iubilaei semisaeccularis Dies*, ob easdemque *Gaudia sua publica et festiva*, nobis annunciando, et ad Sacrum Gaudiorum suorum, quantum per loci distantiam licet, consortium, actione aliqua publica significandum, nosmet amice excitando, ad eundemque finem elegantissimum, Viri Celeberrimi, qui hodie *Academiae* suae fasces tenet, *Magnifici Domini Pro-Rectoris A. G. RICHTERI* et SENATUS ACADEMICI Programma nobiscum communicando, demonstrarunt. Praesto Vobis, C. O. O. H., porrigo adjecta plagula *sub A* Literas a Viris maxima doctrina et fama celebratissimis ad nos datas et foliis porro appositis *sub B* nitidissimum exhibeo Programmam, *instantium Georgiae Augustae Solemnium partem brevissime exponens*. Nostrarum omnino partium est, votis Virorum, quantum per breve temporis intervallum fieri potuit, respondens nostrum studium, operamque nostram, *jubilis Illustris Academiae* accinentem, publico testemur exemplo. In eo dum versor, atque Iubilaeorum memoriam mente recolo, incido in Iubilaeorum, quondam Israelitis ab ipso Deo iunctas ferias, et in illorum in Chronologia tum usum, tum ad eum aucupandum adplicationem, diversorum Eruditorum,

A 2

SETHI

SETHI CALVISII, SCALIGERI, PETAVII, STRAVCHII, FVNCCII, SPANHEMII, BVCHHOLZERI, *aliorumque*, maxime diversam. In his novam, quae jure dici meretur, methodum cogitavit, Vir quondam Summe Reverendus, *ὁν ἐν αἰσίοις*, IOANNES GEORGIUS FRANCKIVS, Libro, quem *Novum Systema Chronologiae Fundamentalis* nuncupare Viro placuit. Non exigua, fateor, fuit opera, quam in condendo isto Systemate adhibuit Vir egregius, nec desunt in volumine isthoc specimina plurima solidae cognitionis eorum, quae ad Chronologiam Mathematicam spectant, ut longe absit a me animus sua Virum laude frustrandi. Nec tamen possum tantae molis et industriae operi calculum qualemcunque addere meum. Et, cur non possim, ejus hic aliquas explicabo meas rationes. Quamvis enim in Systema ipsum componendi methodum Viri mathematicam nunc quidem ego excurrere nequeam, alii tempori, si Deus vitam concesserit, istum laborem, quo dignum multa opera conscriptum Systema omnino judico, reservans; sunt tamen, si vel maxime, in quod nunc inquire, neque volo, neque possum, summa rectitudine mathematica gauderet iste Viri labor, quae, pro justo, recto, et *γνηστίας* biblico, atque universali, aut fundamentalis, Systemate assumi, prohibent. Eaque hic quidem loci paucis indicabo.

§. I.

Cum *Systema meum Chronologiae Biblicae* A. S. R. MDCCCLXXVII. in lucem ederem, omnino de Annis Sabbaticis et Jubilaeis cogitandum mihi fuit. De iis itaque et secundum Scripturae S. literam rite constituendis, et juste comparandis, *Sect. III. Cap. X.* ex professo egi, imo tota Sectione Secunda inde a tempore introitus Israelitarum in Terram Canaan ad usque Solymorum ultimam everfionem distincte numeravi utrosque. Eorum quoque usum ostendi, dum annos 11, quos familiae seductrici Judic. 2, 10. tribui, quorumque probabilitatem tantummodo docueram *Sect. I. C. V. §. 45.* extra dubitationis aleam posui, comparando annos Sabbaticos et Jubilaeos, *Sect. III. Cap. X. §. 219.* Ibidem autem, §. 215, Textum Mosaicum

cum de Annis Sabbaticis et Jubilaeis praecipientem, *Lev. 25, 1* etc. produxi, ex eodemque, ejusque quidem distinctissima litera, ostendi, neququam annum 49, et neque lunarem, neque solarem, esse constitutum a Deo annum Jubilaeum, sed annum, post 49 solarem, sequentem 50. Video Virum Doctissimum supra dictum FRANKIVM, in id mathematice conficiendum laborare, ut annum 50 Jubilaeum, Epactarum ope, adstruat eundem esse annum 49 solarem, sive ut loquitur, lunae-solarem. Quamvis nunc, ut dixi, in praesenti labore mathematicis Viri rationibus immisceri nolim: Literam tamen praeccepti divini, *Lev. 25, 8—10.* id ipsum innuere, aut eidem sententiae favere, prouti Vir laudatissimus arbitrabatur, hoc concedere nullo modo possum, nec potest quisquam, qui textum non praeoccupata mente pensitaturus est. Videamus *Primo* de Viri Exegesi textus citati. Vertit Vir textum hebraicum sequentem in modum: *Numerato annorum Sabbaticorum septem, ut septem anni septies numerentur, et tempus horum septem annorum facit quadraginta novem annos. Tunc tubam per totam terram personare facias die decimo septimi mensis, die eodem expiationis, et annum anni hujus quinquagesimi* (ab undecimo die mensis septimi anni quinquagesimi *lunaris* incipientis) *sanctum habeatis, et proclametis liberationem omnibus terrae incolis: hic enim annus est vobis Jobeleus, in quo quisque ad possessionem et familiam suam revertatur. Hic enim annus anni hujus quinquagesimi est vobis Jobeleus.* Certe jam ante in mente Viri formata idea de Systemate suo Jubileo Chronologico in causa est, quod 1) verba textus hebraei שְׁנַת הַחֲמִישִׁים שְׁנָה transtulerit annum anni *hujus* quinquagesimi, idemque v. 11. iterata vice: cum satis cognitum sit, numeros ordinales repetitione vocis שְׁנָה et primo quidem loco in statu constructo positae exprimere, non insolitum esse hebraeis: cujus exempla habentur, Gen. 7, 11. 2 Reg. 13, 1. 16, 1. al., unde verba verenda sunt: et sanctum habeatis annum quinquagesimum. 2) Voci חֲמִישִׁים praefixum ה per demonstrativum *hujus* transtulerit: Cum nemo ignorer, non semper eum significatum

ipsi tribuendum esse, sed saepissime solum articulum notare, cuius exempla habentur, Num. 33, 38. 1 Chron. 26, 31. *al.*, quibus, quae diximus n. 1, firmantur. 3) Annos lunares, paraphrasi aliqua vltius explicaturus verba textus minus recte transposita, immiscuerit, de quibus textus omnino nihil habet, quique ex *Exod.* 12, 2. non profecto evincuntur, quo quippe loco qui plura quaerit, vel inveniri arbitratur, praeter initium anni a Mense Nisan, is certe ex suis Scripturae addit, quae in ipsa non deprehenduntur. Ita se res habet quoad principia exegetica, quibus fundamentis sui Systematis usus est Vir caetera doctus, probus, et omni laude dignissimus.

§. 2.

Probe autem hoc quoque notandum est, fieri non posse, ut Deus, exhibito et firmato per calculum 7. $7 = 49$ anno Sabbatico septimo, nunc eundem annum 49, calculo non obstante, velit esse annum 50, absque vlla distincta explicatione, quomodo annus 49 sit tanquam 50 concipiendus: Quod quidem perspicuitati Scripturae in causa legali maxime contrarium est, hinc adsumi nequit, quemadmodum, data alia mihi occasione, docui vberius *Syst. Chronol. Bibl. Sect. I. C. VII. §. 89.* Textus autem versu 8. 9. 10. ejusmodi conceptui, clarissime repugnat. Namque ducto calculo conficit textus annos 49 completos Sabbaticos, rum, a fine anni Sabbatici septimi, decimo mensis septimi die rubae sono publicandum et inchoandum annum Jubilaeum 50 expresse praecipit, ut annum Sabbaticum septimum, qui est 49, a Jubilaeo, qui est 50, clarissime 10 diebus distinguat. Demonstratum autem dedi quoque *Syst. Chronol. Bibl. Sect. III. Cap. X.* et ex hoc quidem, quod in hac causa vnicum praestat fundamentum, praescripto divino demonstravi, Scripturam nullibi per annos lunares, sed unice per annos solares, annum et tempora metiri, nec quidquam de annis quidem lunaribus exhibere: tantum abest, ut de annis lunae-solaribus quidquam contineat, aut calculos suos secundum eos ducat. Sunt enim tales anni, et agricolationis, et Sabbatici, et Jubilaei, in quibus sementis, messis, et vindemia locum habere poterant, a quibus, annis quidem Sabbaticis

cis et Jubilaeis prohibebantur Israelitae. Hinc ab anno agricolationis primo ad usque Sabbaticum, *utrinque inclusive*, septies, ab anno agricolationis, annum Sabbaticum primum praecedente, primo, ad annum usque Sabbaticum Septimum *utrinque inclusive*, quadraginta novies, atque ab eodem anno agricolationis primo ad annum usque Jubilaeum quinquagies, fementi, messi, vindemiae, locus erat, quibus annis Sabbaticis et Jubilaeis prohibebantur Hebraei. Ut omnino frustra immisceantur anni lunares, frustra advocentur anni lunae-solares quibus adhibitis non obtinentur nisi anni 49 solares, frustra annus 49 lunae-solaris sumatur pro anno 50 Jubilaeus. Observandum etiam hoc est, quod anno Jubilaeo praescripta sit singulariter lex eadem, quae Sabbatico praescripta est. Quod omnino sine omni ratione, et nuda tautologia. Scripturae nulli tribuenda, factum esse dicendum foret, si annus is ipse 49, Sabbaticus septimus, esset ipse Jubilaeus. Illius enim lex jam amplissime data erat v. 4. 5, ut denuo dari v. 11. 12, nihil opus fuisset. Diversam autem, a Sabbaticis Annis praescripta lege, habet quoque Annus Jubilaeus legem dimissionis proprietatum etc. v. 13. 14. Vnde cum anno Jubilaeo non est confundendus, annus Sabbaticus, et Sabbaticus septimus pro Jubilaeo neutiquam adsumendus.

§. 3.

Unicum his addo. Si vel maxime adsumeretur translatio quae Viro placuit, et sanctum habeatis *annum anni huius quinquagesimi*, quomodo tamen incidere potuit Vir eximius in eam sententiam, ut *hunc* annum quinquagesimum reputaret eundem cum 49 anno, nuncupato v. 8. cum tamen v. 9. post annum finitum 49 sequens annus 50, tanquam ante 10 dies jam inchoatus, initium quippe capiens cum exordio mensis septimi, Tisri, sistitur? Respicendum erat Viro non ad versum 8, annumque ibi nuncupatum, et calculo 7. 7 firmatum, 49, sed ad v. 9. et ad annum, qui, tanquam incipiens, ibidem, ad usque Diem 10 jam subsistens post annum 49, describitur, hinc omnino non alius est, quam solaris 50. Annus itaque, *haec*
sen-

sententia, qui die 10 huius iam ab initio mensis Tisri incepti anni quinquagesimi tubae sono incipit, sanctus vobis sit. Quo ipso eadem foret sententia, quam supra, alio modo suppeditavi (§. 1. n. 1.) Ut etiam, sumta isthac Viri, quam tamen renuere eodem iure poteramus (§. 1.), transpositione textus originalis, facta autem recta textus interpretatione, non alius obtineri possit, quam annus 50, idemque (per dicta §. 2.) solaris, Iubilaeus.

§. 4.

Progredior ad *secundum* (conf. §. 1.) atque facere non possum quin isti sententiae laudati *Dn. FRANCK* opponam usum Hebraeorum, per *Scripturam Sacram*, collatis *Libris Maccabaeorum*, et *Iosephi*, demonstrandum: Is enim usus evincit, non alios atque solares annos, et Sabbaticos, et Iubilaeos annos, et hos quidem quovis anno 50, post ingressum Israelitarum in Canaan, celebratos fuisse. Deductione hoc quidem loco supersedere possum, postquam totam causam absolvi *Syst. cit. l. c.* Evictum quippe ibidem dedi, Annum Regni Hiskiae 16 esse in quo incipiebat annus Iubilaeus, annum 17 esse in quo finiebatur, qui tum erat ab anno transitus Israelitarum in Canaan Iubilaeus XIX. Et hoc quidem per promissionem divinam Hiskiae datam *Ies. 37, 30.* ad oculum demonstravi, ut iure nihil opponi possit. Demonstravi autem *l. c.* §. 218. quoque, Iosephum eodem modo numerasse annos Sabbaticos et Iubilaeos, ut, Solares eum ubique annos, et Iubilaeum quemcunque 50mum Solarem, docere, negari non possit. Ex Iosepho nimirum docui, esse

A. M. Chron. meae. A. Seleuc. A. Period. Iul.

4226	—	150	—	4552	annum Sabb. 1 finit.
4233	—	157	—	4559	— 2 —
4240	—	164	—	4566	— 3 —
4247	—	171	—	4573	— 4 —
4254	—	178	—	4580	— 5 —
4354	—	278	—	4680	— 5 —

ostendi porro post 100 annos ab Anno Seleucid. 178. non potuisse annum incidere Sabbaticum ni duo Iubilaea interponantur, quorum quodvis ab altero 50 annorum spatio distat. Et quili-

quilibet profecto digitis numerare potest, debuisse ante adductum annum Sabbaticum 1. fin.

Anno Chron. meae. A. Seleucid. A. Period. Iul.

4219 — 143 — 4545
incidere annum Iubilaeum finitum.

Iterumque post annum Seleucid. 178. et Sabb. fin. 5. necessario consequi

A. Chron. m. A. Seleucid. A. Per. Iul.

4261 — 185 — 4587 annum Sabb. 6 fin.

4268 — 192 — 4594 annum Sabb. 7 fin.

4269 — 193 — 4595 annum Iubilaeum f.

4319 — 243 — 4645 annum Iubilaeum f.

Sequitur hinc et palpabile est, post secundum Iubilaeum hoc inter annum Seleucidarum 178 et 278 interpositum currere praecise 5 Annos Sabbaticos, quorum ultimus est ipse annus

Chron. m. A. Seleuc. A. Per. Iul.

4354 — 278 — 4680

Ex deductis igitur haecenus (hoc s^{pho}) cuius patere debet, neque usui Biblico, neque Praxi Hebraeorum, respondere alium Annos Sabbaticos et Iubilaes numerandi modum, quam per Annos Solares, et quovis anno 50 ab introitu Israelitarum in Canaan ponendi Iubilaes annos.

§. 5.

Ex omnibus, quae hucusque attuli, manifestus erit Canon seu de rectitudine Systematis Chronologici verum iudicium ferendi principium: Systema Chronologicum iustum et biblicum, hinc universale, et fundamentale, esse, quod *adhibitis textus hebraei Patriarcharum, habitationis in Aegypto, et tum in deserto, annis, ab introitu Israelitarum in Canaan calculum annorum Sabbaticorum et Iubilaeorum ita ducit, ut annus Hiskiae 16—17 sit annus Iubilaeus, et hinc, ad ejus normam, annus Sabbaticus, i Macc. 6, 49. itemque a Iosepho notati anni Sabbatici omnes (S. 4.), significatis, in Scriptura, a Maccabaeis, et a Iosepho notatis, mundi saeculis jungantur.* Ad idemque principium rite concipiendam, observo 1. Quod habitatio in Aegypto annorum 430

B. 7000 annos non

non incipiat ab introitu Iosephi in Aegypto. Rationes hic mihi sufficiant sequentes *a.* Quia Iosephi in Aegyptum adventus ne per Scripturae literam quidem fixum terminum habet. *b.* Quia Paulus annos 430 a *confirmata* promissione inchoat, quae terminum habet in ipso Jacobi in Aegyptum transitu, *Gen.* 46, 2. 3. 4. *c.* Quia Scriptura ad hoc tempus habitationem Israelitarum in Aegypto expresse refert *Gen.* 47, 27. Sane ab introitu Iosephi in Aegyptum ducere calculum habitationis Israelitarum in Aegypto, hoc non magis justum foret, quam si Israelitarum introitum in Canaan vellem ab Abrahami vocatione secunda, vel ejus aetatis anno 75, ducere. 2. Ab Israelitarum in Canaan introitus anno agriculationem eorum incipere, hinc initium anni Sabbatici primi in anni ab introitu septimi mensem Tisri ponendum esse, id litera praecepti *Lev.* 25, 2. adeo clare praecipit, ut aliud quidvis *ἄτερ γὰρ φησὶ* adsumatur. Vberiora de his dedi *Syst. Chronol. Bibl. l. c.*

§. 6.

Ad Systema Chronologico-Historicum rite constituendum non sufficit seriem constituisse annorum mathematicae rectam, sed et alterum necessarium est, nimirum ut facta Mundi justis ejusdem seriei alligentur annis. Id copiose demonstravi *Syst. Chronol. Bibl. S. I. C. X. §. 115.* Adeoque si vel maxime Series Chronologica aliqua per Epactarum Subsidium optime formata sit, inde ad rectitudinem Systematis nondum concludi potest, sed de factis mundi ad annos justos seriei alligatis principalissima est quaestio. Seriem annorum mathematicae rectam constituere, docet Mathesis, Seriem factorum in Mundo docet Historia. Chronologia Mathematica, absque justa historiae adplicatione Systema verum Chronologico-Historicum non efficit. Et, si verum fatendum est, illi, qui Systema Chronologico-Historicum condere vult, prima cura esto de recta factorum Mundi serie, deinde uno vel aliquot ex his mundi factis, convenienti astrorum situi, et per eum recte constitutae seriei Mathematico-Chronologicae, adplicatis, reliqua evenient, non alicubi in calculo errore admissio, harmonice. Hoc cernat quisque, additis, 49 annis lunaribus, 49 annorum Epactis, haberi annos

annos 49 solares, quos quid impedit vocari lunae-solares? Sed eo non conficitur annum 49 Solarem esse secundum Scripturae literam Jubilaeum, eumque simul Sabbaticum. Non conficitur annum Sabbaticum septimum esse Jubilaeum. An annus 50 Solaris constituat *Cyclum* per Epactas mathematice constitutum de eo non est quaestio. Scriptura S. de *ejusmodi Cyclo* nihil habet, nec *Cycli* terminum. Annum autem 50 solarem dici posse *Cyclicum*, et Summam 50 annorum solarium *Cyclum*, non quidem *Mathematicum* illum per Epactas constitutum, sed *Civilem*, quid impedire posset, cum post annum 50 quemcunque semper redeat annus agricolationis primus, et septenarius Annorum Sabbaticorum, et post 7um Sabbaticum Jubilaeus annus, et sic continua perpetuo serie? Quis non miretur, Hebraeos, stante ipsorum politia, semper annum 49 Sabbaticum septimum, annum 50 Jubilaeum, celebrasse, nec unquam usos anno septimo Sabbatico simul Jubilaeo, adeoque perpetuos in praxi sequutos esse errores? Nunc autem demum, postquam politia ipsorum jam per 17 Secula cesnaverit, inveniri Systema Cyclicum, ad quod Sabbaticos et Jubilaeos suos annos celebrare debuissent, nullo usui pristino, moderno nullo? Verum satis de his, de quibus mathematicam disquisitionem alii otio servavi. Quae tamen dixi modo, ea suppeditabunt *Canonem Secundum*, ad quem justum de Systemate Chronologiae judicium ferendum est: Systema Chronologicum justum, et biblicum, et universale, et fundamentale, siquidem simul mathematicum est, annis per Chronologiam Mathematicam rite constitutis singulis per integram seriem facta Mundi convenientia alligare debet.

S. 7.

Auctoritas divina Scripturae Sacrae tantum apud quemlibet Christianum valere debet, ut nihil quidquam in ejus sensu mutetur, neque hinc Synchronismi statuantur, quos Scriptura ipsa nullibi innuit, neque omittantur ubi ipsa adhibendos *vel* expressa litera, (e. g. Judic. 15, 20, coll. 13, 1, 1 Sam. 4, 18. 2, 11 — 13, ex quibus inter se collatis manifestum fit, Sacer-

B 2

dotis

dotis ELI annos *priores* 20, incidere ante Tyrannidem Philistaeorum secundam, hinc esse *συνχρόνως* partim Ebzani annis duobus ultimis, et Eloni et Abdoni, partim 18 annis aetatis Samuelis primis, *posteriores* ejusdem Eli 20 annos esse *συνχρόνως* partim 20 annis dictae Tyrannidis Philistaeorum primis, partim Simsonis 20 annis, partim Samuelis annis 19—38. Iterumque 20 ultimos Tyrannidis Philistaeorum dictae esse *συνχρόνως* annis Samuelis 39—58. *al.)* *vel* calculis alibi distincte in Scriptura expressis postulat, e. g. in annis quibusdam Regum. Vtriusque hujus membri uberiores explicationem suppeditat *Syst. Chronol. Bibl. Sect. I. Cap. V. §. 47, Cap. VI. §. 77, Cap. VII. §. 94, IIX. §. 98*. Sane qui alium sibi imaginatur Synchronismum, qui in Scriptura non docetur, is manifestum facit, quod ante, quam per Scripturam esset satis edoctus, Systema confinxerit, et quod deinde adaptaturus Chronologiam Biblicam et aptari non posse cernens, ad Synchronismos formandos recurrere a Scriptura non suppeditatos coactus fuerit. Hoc quidem effugium omnes illi eligere debuerunt, qui ab Exitus Israelitarum ex Aegypto initio primo ad Annum templi aedificati 480 annos solos numerant, eosque 1 *Reg. 6, 1*, significari arbitrati sunt. Quanta ex eo nata sit Chronologiarum diversitas, et quam omnes isti numerandi modi a vero tramite aberrent, hoc mirabundus legere quisque poterit, *Syst. Chronol. Bibl. Sect. I. Cap. V*. Evitandos docui aberrantes modos, adhibendo Exitus Israelitarum laxiori significatu, quo et tempus 40 annorum in deserto includit, et annos ad usque *καθ' ἑξῆς*, et tempus sub Josua, et Senioribus (quod a divisione terrae 36 annorum docet JOSEPHUS) et tempus familiae seductricis 11 annorum *Judic. 2, 10*, et annos Judicum Ante Cusanem *Judic. 2, 16* etc.; ad usque tempus decreti de non expellendis reliquis Ethnicis, quod progressum ad eorum expulsionem, hinc omnem Exitum terminat, *Judic. 2, 21—23*. Docui numerando ab hoc Exitus termino ad aedificatum templum anno Salomonis 4 annos praecise obtineri 480, 1 *Reg. 6, 1*, nuncupatos. Suppeditabunt modo dicta *Canonem tertium* Chronologo

tenen-

tenen-

tenendum: Non admittatur Synchronismus nisi quem Scriptura S., *vel uno, vel altero dicto modo clarissime et distincte postulat.*

§. 8.

Sunt duo loci Scripturae S. nimirum 1 Reg. 6, 1. et Act. 13, 20. 21. in hac materia vere classici et veri calculi characteristici. In illis conciliandis quantum sudaverint Chronologi et Interpretes hoc nemini nisi omnium rerum, ad hanc causam spectantium, ignaro, potest esse incognitum. Nec tamen neque unus neque alter ex his corrigendus est, neque uni neque alteri sphalma objici iure potest. Utrumque evidenter exposui *loco saepius citato* Cap. VI. §. 81—87. Non itaque ullum est dubium, quin *Canon*, quem *quartum* constituo, Chronologiam veram scripturo sancte tenendus sit, ut scilicet, a fine exitus Israelitarum ex Aegypto ad usque templum, sint 480 anni Solares, secundum 1 Reg. 6, 1. et Deum Israelitis dedisse *Iudices* per intervallum 450 annorum secundum Act. 13, 20. pariterque a tempore, quo Saul regnare incepit, usque ad ejus mortem, transisse annos 40, secundum Act. 13, 21. Adeo sancte tenendum statuo Canonem, ut, nisi teneatur quoad omnia membra, ab eodem aberratio, quocunque tentamine instituta, calculum, hinc Chronologiam, demonstraret fallere.

§. 9.

Experientia duce novimus, Chronologos magni nominis, adductos hypothese falsa annorum 480, 1 Reg. 6, 1. ab initio exitus Israelitarum ex Aegypto ducendorum, impossibilitatem adplicandi historiam mundi sentientes, magnam partem historiae profanae omnino abieciisse, alios mirum in modum Assyriacas et Aegyptias causas corrupisse, quorum omnium exemplum adduxi ipsum IACOBVM VSSERIVM *Armachanum*, Syst. Chron. Bibl. Sect. III. C. I. §. 155. Eadem experientia cognovimus alios cum Nimrodo Belum coniungentes, alios Regnatus post diluvium, quam fieri poterat, instituentes, alios alio modo ima summis, summaque imis, confundentes, ipsas-

que Epochas temporum satis conspicuas negligentes, alios iterum diverso modo, quod *SEMLERO* accidit, dum postulant Reges Aegyptios omnes, quos *Manethonis* Dynastiae exhibent, post singulos, continua serie, regnasse, chronologicam rectitudinem turbasse: Aliaque multa, quibus historiae profanae ad sacram adaptatio et harmonia impossibilis reddebatur. Unde *quintum* constituo Canonem: Chronologiam universalem et fundamentalem ita comparatam esse debere, ut profana cum sacra comparata historia in perpetuo consensu adpareat.

§. 10.

Jubilaeos annos aequae ac Sabbaticos a Deo non prius institutos esse, quam cum e Sinai populo suo legem promulget, hoc est in confesso, nec, ipsa isthac institutione chronologicum ordinem in historia mundi consignanda praescribere voluisse Deum, quisquam probaverit unquam. At propterea nunquam culpabo quenquam, qui ingenii vires voluerit exercere. Nec itaque in eo adversor Viro laudatissimo *Dn. FRANK* quod ingenii foetum ejusmodi enixus est. At 1. quod adversus Scripturae literam Jubilaeum coniecit in septimum Sabbaticum, in annum 49. 2. Quod annos 430 habitationis Israelitarum in Aegypto, a vendito Josepho, non a transitu Jacobi, ut debebat, numerat. 3. Quod annum ab introitu sextum non septimum Israelitarum in Canaan fecit annum *κληρονομίας*, eundemque fecit annum Jubilaeum, qui secundum praescriptum divinum *Lev. 25, 2. etc.*, nec Sabbaticus, nec Jubilaeus, esse poterat. 4. Quod Judices ante Cusanem non admittit. 5. Quod Ehudis, Iabini, et Deborahae, tempora, quibus junctim Scriptura 140 annos tribuit, et divisim ac separatis quoque servitutum regionibus, contrahit ita, ut anni nonnisi 80 in censum veniant. 6. Quod 18 annos Tyrannidis Philistaeorum primae omnino omittit. 7. Quod Simsonis et Eli mortem ad finem Philistaeorum Tyr. secundae ponit, quam ad eius annum 20 ponere debebat. 8. Quod Sauli tantummodo 20 annos adversus *Act. 13, 21.* tribuit. 9. Quod locos *1 Reg. 6, 1. cum Act. 13, 20.* conciliare non potest, nisi per effugium numeri rotundi, quo divini.

divinitus inspirata Scriptura nullibi utitur. 10. Quod Hiskiae annum 15 facit Iubilaeum, qui non potest per clarum Iesaeae effatum Cap. 37, 30. esse nisi ab Hiskiae anni 16 mense Tisri ad eundem mensem anni eius 17. 11. Quod non ullum ex omnibus annis Sabbaticis, quos Maccabaei, et Iosephus, habent (§. 4.) potuerit facere neque Sabbaticum neque Iubilaeum. Sed priores Sabbaticos ad tertium annum, post annum Seleucidarum 193 incidentes ad quartum annum, post annum Seleucidarum 243 currentes ad quintum annum anticipare coactus est. 12. Quod Herodis magni annos regni facit 37, errore unius anni Iosephi seductus. 13. Quod annos, quos ab anno V. C. 714, quo Rex creatus Herodes Romae, numerabat Iosephus, eos perperam ab actuali ejus Regimine censet, quod iterum falso ad Annum V. C. 717 ponit, ad annum 718 referre, et sic Herodi non ultra 34 annos cum Iosepho tribuere, debebat, quemadmodum abunde docui *Syst. Chronol. Bibl. Scđ. I. Cap. XII. §. 144.* 14. Quod, quia error errorem gignit, Nativitatem Christi ponit anno V. C. 753, et hinc annum post Natum Christum primum V. C. 754. facit, cum illum 752, hunc 753 constituere debuisset. 15. Quod, quemadmodum nunc necessario consequi debebat, annum mortis Christi recte quidem in annum Tiberii 19 refert, sed contra Scripturae literam facit aetatis Christi Annum 33, cum esset 34. Addo 16. Quod annos LXX hebdomadam Danielis inchoat ab Artaxerxis Longimani anno octavo, quadantenus b. CLAUSWIZIO, nec tamen ex asse, consentiens, et finit cum anno mortis Christi, quorum utrumque Scripturae literae adversum esse docui *l. c. Scđ. I. Cap. XII. §. 150.* In his omnibus a vero abest.

§. 11.

Addere alia multa possem, e. g. introduci Iacobum anno aetatis 70, qui debebat esse 76, in Syriam, Iosephum anno aetatis 10 a fratribus venditum in Aegyptum, qui tamen anno aetatis 17 Pastor gregis erat, Gen. 37, 2. tribui Iosepho, per Aegyptum proficiscenti, annos 8, et per totum hoc intervalum retardari annos abundantiae, cujus quidem nulla in Scriptura adparet ratio; initium Captivitatis Babylonicae poni annum

Ioja-

Jojakimi 4, qui est Iechoniae Capti, et Zedekiae et captivitatis Bab. primus, aliaque permulta. Et quoad Historiam profanam infinita adducenda forent iustis non alligata temporibus. Aliqua saltem adducam illustrationis gratia. *a.* Magno quidem labore primus ego in Regum Aegyptiorum Seriem ordinem introduxi cum Scriptura S. conspirantem, Chron. Bibl. Sect. II. et III. Cap. II. Mirum in modum disturbata deprehendo cuncta. Menis regnum ultra duo Secula retardatum. Aegyptus frater Danai ad Annum 7 post exitum ex Aegypto stricte dictum relatus, qui ad Deborahae demum et sequentia tempora referri debebat, alia. *b.* Post Nimrodum Babylonium, jam anno post Diluvium 136 positum, de Astyriis veteribus Regibus tabula nihil habet. Quoad recentiores Reges Babylonios, Aerae Nabonassarea initium ad Iothami Regis Iudae, annum 3 refertur, quod ad annum ejus 20 seu Achasi 4, pro communi sententia, pro mea, ad illius annum 10, pertinet: Nebucadnezaris Regni initium anno uno retardatur, ejus mors anno uno anticipatur: Assumuntur errores aliquot in Canone Ptolomaei manifesti, iidemque etiam augentur e. g. dando Dario Hystaspis annos 28, cui 36 debebantur, Dario Medo 3, pro 2, Cyro 6, pro 7 et alia. *c.* Ex reliquis ut pauca aliqua adducam, *Inachus* tribus et ultra Seculis Moysen haec antecedit, cuius aetatem Moyses attingere debebat: *Perseus* et initia regni *Myceni* ad *Ehudis* aetatem referuntur, pertinentia ad tempora *Tholae* 130 annis post *Ehudis* mortem sequuta. Similis est causa *Thesei* cuius ad Regni initia *Perseus*, et ea ipsa Regni ejus initia ad tempora *Tholae* pertinent, quae ad *Servitutis Midianitarum* annum 7 relata sunt: Illique duo, *Perseus* et *Theseus*, per intervallum 77 annorum ab invicem remoti sunt. Verum abstinendum a pluribus nunc quidem pagina jubet.

§. 12.

Habet tamen etiam Vir saepe laudatus, semperque laudandus mihi, qui in mea me chronologia per suam admirabiliter confirmavit, habet, inquam, in quibus omnem meum spondeo consensum. 1. Quod *Trojae* everisionem posuit ad annum *Per. Jul.* 3530, quo a me quoque relatam esse docebit Syll.

Syst. Chron. Bibl. S. III. C. I. §. 156. quemcunque, qui modum annos Chronologiae meae ad Annos P. I. reducendi, quem ibidem docui, adplicaverit, ut mirer, quod aliquis, nescio quis, Chronologiam meam, caeteroquin admodum amice, pro quo gratissimum isti meum spondeo animum, recensens (in *Hamburgischen Correspondenten* anni 1777), diversam in eo a Cel. Dn. GATTERER meam sententiam, crediderit, certe methodo reducendi mea non usus. 2. Quod habet ad annum mortis Augusti Cyclum lunae 15, Solis 23. recte ad annum V. C. 767 positum, et tributis Augusto per calculum annis 44. quamvis adscripti sint per errorem anni 41. 3. Quod habet ad annum Nati Christi, V. C. 752. Cyclum ☉. 8. ☿. 19. quamvis per errores supra (§. 10.) allatos Natum Christum adscripserit ad annum V. C. 753, falso! 4. Quod ad Annum Tiberii 15, habet Cyclum ☿. 11. ☉. 10. et ad annum eius 19. tanquam verum annum mortis Christi, habet Cyclum ☿. 15. ☉. 14. quamvis per errores supra notatos (§. 10.) adductus Vir adscripserit annum Christi 33, quem 34 scribere debuisset. Omnes eos Cyclos recte adscriptos etiam ego constitui l. c. Cap. XI. quemadmodum adhibita ibidem tabula, eiusque, si placet, continuatio, evincit. Plura omnino allegare possem, in quibus Chronologia Viri cum mea consentit, manente in reliquis omnibus differentia, in quibus nullo modo ad Viri cogitandi et enumerandi modos accedere possum, nec poterit quisquam rem acutangens, et ad Scripturae Sacrae bilancem exacte ponderans. Isthac tamen, quoad convenientes Cyclos, concordia vix dubitare me finit, quin mathematica, quae suo Systemati admiscuit Vir laudatissimus, recte se habitura sint, quamvis de iis hodie pronunciare nolim. Sunt enim ea eiusmodi, quae, propter admissos, etiam ad eosdem annos, historicos errores omnibus palam faciunt, quae superius monui §. 6. Ea itaque firma ex omnibus esto conclusio, quod Annus Iubilaeus non annus 49, sed 50, sit constituendus, et quod ad oppositum evincendum neque Scripturae litera, neque inter Hebraeos usus (vid. quoque Hadriani Relandi *Antiquit. Vet. Hebraeorum* P. IV. C. II. §. XIX.), allegari possit, itemque quod series annorum lunae-solarium per epactarum ad lunares additionem

C

adsumta

adsumpta ad evincendum annum 49 Iubilaeum nihil quidquam conferre possit.

Verum satis esto disceptationum hoc quidem festo die. Dies enim hodiernus, *Cives O. O. Honoratissimi*, ad concordiam nos excitat, ad laetitiam communem, ad gaudiorum concentum, ad consonantia Iubila!

Concordiam itaque faciat hodie quoque, et ad scopum et usum quidem anni Iubilaei ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE, et Gaudiorum Iubilaeorum eius *Magnifici Domini Pro-Rectoris* atque *Dominorum Professorum longe Celeberrimorum, Fautorum atque Amicorum nostrorum colendissimorum, omniumque ejus Civium aestumatissimorum*, concordiam, inquam, faciat cum Celeb. Dni FRANKII etiam mea Chronologia. Ecce secundum Chronologiam meam est annus praesens a Nato Christo 1787 annus Mundi 6174, spreto calculo ficto mundi 6000 annorum, quem Hebraeorum aliqui, aliqui etiam Christiani recentiores, effinxerunt. Secundum enim calculum meum

Natus est Redemptor anno Mundi — 4387

a Nato Christo vivimus nunc annum — 1787

Erit annus hic noster annus Mundi — 6174

Dividite numerum divisore Iubilaei b. FRANKII 49

Habebitis a Mundo condito annos Iubilaeos
praecise — — 126

Adeoque erit per hanc Concordiam Annus ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE Iubilaeus simul Annus Iubilaeus Mundi CXXVI.

Sumamus alium calculi modum, Periodi Iulianae, universaliter acceptatae. Est

Natus

Natus Christus anno Per. Iul.	—	4713
a Nato Christo vitam degimus hoc anno		1787
Est annus hic noster Per. Iul.	—	6500

Dividamus numerum per Divisorem Iubilaeum		
verum et nostrum	—	50

Erit annus praefens annus Period. Iul. Iubi-		
laeus praecise	—	130

Habemus itaque denuo Annum *Academiae* GEORGIAE AVGVSTAE Iubilaeum, simul annum secundum Periodum Iul. computatum, Iubilaeum, eundemque quidem CXXX.

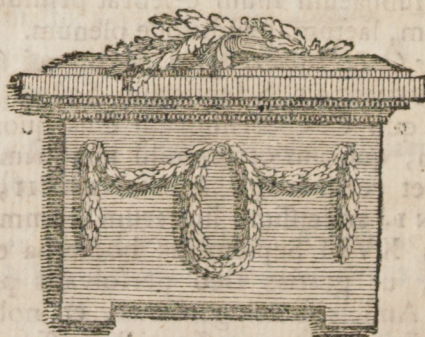
Gaudemus porro, calculo omnibus eminenti, *Academiae* GEORGIAE AVGVSTAE proprio, ab Anno Nati Christi c1515CCXXXVII ad annum hunc c1515CCLXXXVII, quo hic quinquagesimus quidem Vero et Sacro Iubilaea numerandi modo, Annus Celebratissimae Scientiarum Sedis Verus sistitur et Sacratissimus *Iubilaeus primus*. Ter itaque sanctum, Terque perfectum, Terque laetum, Terque felix, sit *Academiae* GEORGIAE AVGVSTAE *Festum*, quo annum diemque Iubilaeum suum celebrat primum. Sit et nobis quoque festivum, laetum, gaudiisque plenum. Id vos obsecro, rogoque, *Cives O. O. Honoratissimi*, ego, qui singularissimo in GEORGIAE AVGVSTAE Scientiarum Sedem favore semper latus sum, ex quo Celeberrimorum eius quondam Membrorum, Virorum, quorum certe mihi nunquam non gratissima erit memoria et recordatio, b. MOSHEMII, et recentius b. BECMANNI, amicissimo literarum commercio usus sum. Sit festa Dies XVII Septembris hodierna eademque etiam votiva Vobis, ut gratias Deo persolvatis pro Beneficiis et Fautoribus et Amicis Göttingensibus, et nobis quoque, largissime exhibitis, atque concessis. Pientissimae preces, vota-que ardentissima, pro Augustissimo Magnae-Britanniae Rege, GEORGIO III. Eiusque gloriosissima *familia Regia*,
pro-

proque Duce Serenissimo nostro FRIDERICO FRANCISCO, Totaque *Domo Serenissima Meclenburgica*, Tanto Regi sublimi cognatione coniunctissimis, pro Flore et Celebritate summis *Academiae Georgiae Augustae*, et Nostrae quoque, atque pro conservando amicissimo nexu ipsam inter et nostram Academiam, et pro ornamentis, et emolumentis utriusque exoptatissimis, ad Deum T.O.Tque M. ferventissimo ardore, et pectore sincero, hodie ferantur. Sic Deo grata futura est Vestra congratulatio, laetitiaque, et accepta erunt Vestra gaudia. Ipsumque, votis Vestris annuentem, preces Vestras omnino exauditorum confidentissime poteritis sperare. Sic ergo in Domino gaudete, exultate, iterumque dico: Gaudete! Prosperrimusque sit Gaudiorum Vestrorum Scopus atque

FINIS!

IN ACADEMIA ROSTOCHIENSI
PUBLICATVM SVB SIGILLO RECTORALI ET ACADEMICO

A. R. O. cldccclxxxvii, d. xvii, sept.

Lit. A.

MAGNIFICE ACADEMIAE RECTOR,
VIRI SUMME REVERENDI, ILLUSTRES,
CONSULTISSIMI, EXPERIENTISSIMI, AMPLISSIMI,
EXCELLENTISSIMI,
FAVTORES ATQUE AMICI HONORATISSIMI.

Qui mos vulgo obtinet, ut parentum ac familiarium dies
natales, aut alia de causa memorabiles, inter dies festos ac
follennes habeamus: idem in Academiis locum habere solet.

Procedit nunc Academiae nostrae aevum semisæculare; jussit
itaque Rex noster Indulgentissimus Georgiam Suam Augustam
natalem anniversarium quinquagesimum festo ritu ac ceremonia
celebrare. Indictum illud follenne est in a. d. XVII. Septembr.
per Programma, quod ad Vos, Viri Celeberrimi et Honoratissimi,

A

mitti-

mittimus, ut pro benevolentia Vestra proque communi litterarum
necessitudine, festam nostram hilaritatem, ejusque causas, cogno-
scatis, utque nos bonis votis faventiumque studiis prosequamini.
Simulque rogatos Vos esse volumus, Civibus Vestris, exemplo
aliquo Programmatis publice proposito idem solenne nostrum
notum facere velitis. Nullum erit officii mutuaeque benevolentiae
genus, ad quod non devinctos paratosque nos habituri sitis aut
singulos aut universos,

CELEBERRIMORVM HONORATISSIMORVMQVE
NOMINVM VESTRORVM

Scripsimus haec

Goettingae,

d. XVII. Aug. 1787.

Cultores Studiosissimi

Academiae Georgiae Augustae

Prorector et Professores

A. G. RICHTER.

INSCRIPTIO;

UNIVERSITATIS ROSTOCHIENSIS
RECTORI MAGNIFICO
PROFESSORIBVSQVE OMNIUM ORDINUM
CELEBERRIMIS ET HONORATISSIMIS

Rostochium.

Lit. B.

Lit. B.

GEORGIAE AVGVSTAE
INAVGVRATIONIS SACRA ANNIVERSARIA
QVINQVAGESIMA
ADEOQVE
SEMISAE CVLARIA
SOLLENNIORE RITV
FESTISQVE CAERIMONIIS
CELEBRANDA
IN
DIEM XVII. SEPTEMBRIS
HVIVS ANNI MDCCCLXXXVI
RITE INDICIT
ET
QVOTQVOT NOSTRIS REBVS LITTERISQVE FAVENT
AD HILARITATIS PVBLICAE SOCIETATEM
OBSERVANTER ET OFFICIOSE
INVITAT
GEORGIAE AVGVSTAE
PRORECTOR
AVG. GOTTL. RICHTER D.
ET SENATVS.

GOTTINGAE
TYPIS JOANN. CHRISTIAN. DIETERICH
ACAD. TYPOGR.

C 2

LIB. B.
GEORGIAE AVGVSTAE
INAVGVRATIONIS SACRA ANNIVERSARIA
QVINGVAGESIMA
ADEQVE
SEMISAEQVILARIA
SOLLENNIORE RITV
FESTIVQVE CERIMONIIS
CELEBRANDA
IN
DIE M. X. SEPTIMBRIS
MDCCLXXXVII
RITE INDICIT
ET
QVOTQVOT NOSTRIS REBUS INTERIORE FAVENT
AD HUMANITATIS PVBICAE SOCIETATEM
COLLABORANT ET OFFICIOS
INVITAT
GEORGIAE AVGVSTAE
PRORECTOR
AVE. GOTTL. RICHTER. D.
ET SENATVS
GOTTINGAE
ZITIO JOHANN. CHRISTIAN. DIETTERICH
ACAD. VIROG.

Quae amoris ac benevolentiae plena per se esse solet, affectus nostri significatio, quoties carorum hominum dies natales redeunt aut alios dies sollennes ac laeto aliquo, quem iis gratulamur, euentu memorabiles recolimus: eam cum annorum fere progressu et ipsam progredi et augescere videmus; ipso enim tempore vsu et consuetudine noua affectus accedunt incrementa, et iucunditatis ex alterius amore ac benevolentia per longum tempus perceptae cogitatio fructum praesentis voluptatis miro modo amplificat. Euenire solet hoc idem circa res, quibus longo vsu adfueuimus; et locorum caritas incredibilis esse solet, in quibus aetatem, inprimis iuuenilem, exegimus, multoque magis si disciplina et institutione in illis accepta profecimus. Itaque vniuersitatis nostrae litterariae Georgiae Augustae incunabula quoties annis vertentibus sollenni ritu recordabamur, velut progressu aetatis per nouum annum facto, singulari affectu permoti, sollennia non aliter quam carae ac venerandae Parentis natalem, liberorum piis votis exoptatum, indicare solebamus. Quid enim aut nobis, qui-

bus vt recte docendo prodesse possimus, aut vobis, Optimi Ciues, quibus, vt bene institui possitis, cuncta contigerunt, carius ac sanctius esse potest hac ipsa alma Georgia Augusta, in qua tot bona confluxere, vt et docendo et audiendo vel improbis votis satisfieri possit! Nunc ad *semisaeclarem* memoriam progressi, quod in parentum aetate prouectorum simili fortuna euenire solet, vt memorabilis hic ritusque consecratus sollenni annorum numerus vim mirificam ad animos, vel narratu et auditu, habeat, id non minus experimur in alma hac nostra parente; nisi quod in illis senectae inertis et aliquando decrepitae metus instat, in hac nouum auctumque aetatis vigorem quotannis et incrementa meliora prospicimus. Eueniet enim aliquando, quod auguramur, vt, pleno saeculari spatio exacto, incrementorum gradus metiantur posterii, eodemque spatio se nos antegressos esse laeti agnoscant, quo nos Academiae incunabula reliquisse et profectu auctumque superasse videmur. Multa tum huius diei, multa eorum, qui ei celebrando interfuere, erit memoria; multa de iis, quae nunc fiunt aut facta sunt, memorabuntur. Videndum igitur erit, vt posterii nos fortuna nostra ita vfos esse intelligant, ne ea indigni fuisse videamur.

Cum itaque saeculare tempus, communi hominum, vsu, ac more sollennis alicuius epochae locum et notionem habeat; idemque etiam in *semisaeclari* spatio obtineat: fieri non potest, quin Parenti nostrae almae, Georgiae Augustae, quam deus fortunet, sollenniore ritu hunc aetatis gradum gratulemur, et festum hunc diem, cui redeunt pauci nostrum, ex nobis, aetate prouectoribus utique nullus, intererunt, laeti hilaresque confociata animorum

voluntate, tanquam in familiari aliquo sacro, celebremus. Est enim utique res academica in magnae familiae loco habenda, quae communibus Penatibus, communibus iuribus, consiliis, studiis, bonis ac commodis, continetur. Quidni eadem voluntatum ac votorum consensio ac confociatio in omni fortuna omnium ac singulorum merito expectanda sit?

Quae cum inter nos privatis tacitisque cogitationibus consiliisque agitentur: insigni aliquo exemplo patuit, quanta nostris cura ac studio summi nostrarum rerum administratores ac Curatores teneantur. Quod enim vix palam profiteri eramus ausi, illud nobis ab ipsis ultro oblatum est. Adiere Regem, a quo, (tanta Optimi Principis erga nos est indulgentia) quod vix auditum erat, est impetratum, significatumque nobis ex Augustissimi Regis iussu, sollenniore ritu celebranda esse sacra nostra semisaeularia. Itaque sollenne hoc festum, quod per se erat memorabile dignumque quod omni celebritate perageremus, novas causas attulit, cur eum diem inter maxime sollennes haberemus: quod enim tantam Augustissimi Regis munificentiam, tantum summorum virorum, qui res nostras curant, studium experti sumus, id quam honorificum nobis sit, videtis, Ciues; intellectumque illud est a nobis tanto clarius, cum ex ipsis verbis mandati Regii ad Summum Terrarum Electoralium regendarum Consilium M. Julio datum ex ipsius Senatus ac Consilii Regii sanctioris amplissimo Rescripto.

Constitutum itaque est, quod deus bene vertat, ut Anniversaria huius anni sacra, cum sint *semisaeularia*, sollenniore ritu cele-

celebrentur. Habebunt quidem illa, etsi nihil aliud accesserit, celebritatem iam per se satis memorabilem ex bonorum, quibus fruimur, copiis, ex rebus nostris florentibus, ex ornamentorum nostrorum incolumitate, ex civium frequentia, inprimisque ex praesentia Principum Serenissimorum M. Britanniae, qui sacris nostris interesse haud dedignabuntur, cum Musarum nostrarum sacris initiati ipsi versentur inter nos et sub auspiciis nostris. Curabuntur tamen et alia, quae in sollennibus academicis ex more haberi solent; utque tanto illustriora illa sint, a Rege indulgentissimo iussi sunt sacram Eius vicem sustinere et nostra sollennia praesentia sua illustrare ac condecorare Viri Illustrissimi, Duumviri Curatores Academiae nostrae gravissimi, et ob summum rerum nostrarum studium et tam insigniter auctas ac florentes res nostras aeternum memorandi, AVG. GVIL. VON DEM BVSSCHE Regi nostro a sanctioribus Consiliis Magnusque Ducatus Cellensis Aduocatus, et altero loco LVD. FRID. DE BEVLWITZ, Regi nostro et ipse a sanctioribus in regendis hisce terris Elect. Princip. Consiliis. Impetratum quoque est litteris publice missis, ut spectabilium Ordinum terrarum Electoralium Prouincialium Delegati sollennibus nostris velint interesse; expectamusque hoc ipsum ab Academia Julia, sororio vinculo cum Georgia Augusta coniuncta, quam humanissime rogauimus, ut nomine publico Delegatos ad nos mittat, qui sacra haec academica inuicere et votis publice susceptis fauere velint.

Nunc, cum sollennia haec ac sacra Musarum eorum, qui nos amant, frequentiam, quanta maxima esse potest, desiderant, solet

7
solet enim testes quam plurimos flagitare laetitia, inprimisque publica hilaritas; et persuasum nobis habemus, esse per Germaniam non omnino nullos, qui nostris rebus studeant nec ad litteras scientiasque nihil incolumitatem nostram interesse existiment; haec ipsa charta proponitur, vulgatur ac pro nuntio publice mittitur ad omnes qui nos amatis, ut nostram urbem adeatis, diesque Septembris XVI. XVII. XVIII. nobiscum inter sollennia academico more ac ritu agitari solita exigatis.

Est quidem dies vere natalitius is qui XVII est; cum tamen is, qui praecedat, sit Dominicus, quid magis videri potest consentaneum, quam a religioso ritu auspicia ut fiant? Pompa itaque academica ad templum academicum ducta, eo die sacra fient more solito, habebiturque pro concione oratio sacra a Viro Ven. D. ac Prof. Theol. primario GODOFREDO LESS. Expectatur adeo, ut ii, qui nos adire dignati fuerint, superiore saltem die XV. Septembr. urbem nostram ingrediantur; eodem die Legatos Regios festa nobilium iuuenum pompa equestri ad urbem deductum iri speramus. Vbi autem dies festus ac sollennis, *o Sol pulcher! o laudande!* altero mane illuxerit, campanarum et ex turribus concentuum musicorum omnigenorum per integram horam strepitu audito excitati, cum, quotquot ad hoc aut inuitati aut euocati fuerint, in Bibliothecae academicae oeco superiore cum antiquiore tum recenter exstructo conuenerint: ducetur inde pompa, cui, quotquot Musarum sacra nostrae Academiae frequentant, et Hospites nostros interfuturos esse speramus, per potiores urbis vias ad templum academicum tam illustris, splendida, et magnifica,

B

qua-

qualem Georgia Augusta nondum viderit ullam. In tanta pauc-
gyri faciet primum verba publico iussu CHR. GOTTL. HEYNÉ,
Eloqu. Prof. qui muneris sui academici fructum laetio-rem ac
memorabiliorem nunquam se tulisse profitetur. Votis publice fa-
ciendis praemittet enarrationem rerum memorabilium insigniorum
et incrementorum Georgiae Augustae potiorum, quae inde ab
incunabulis reip. nostrae academicae per annos suos digeret; unde
intelligetur, per quas fortunae in utramque partem vicissitudines
illa adoleuerit; multis enim illa iactata est casibus, multis fortu-
nae procellis ac tempestatibus: *Sic fortis Etruria crevit!* nolu-
mus enim addere, ne paullo iactantius dictum esse videatur: *Sci-
licet et rerum facta est pulcherrima Roma.* Conferentur posthaec
ab Academiae nostrae Ordinibus summi cuiusque Ordinis honores
Candidatis aliquot dignissimis. Eriget animos auresque Concen-
tus musicus, carmine latino lyrico, quod *Christophori Guilielmi
Mitscherlich*, P. P. ingenium felix fudit, a *Rudorsio*, templi
academici sacras symphonias curante, ad modos suos redacto.
Exinde habebit locum illud Virgilianum:

*Nunc adeo melior quoniam pars acta diei
Quod superest, laeti bene gestis corpora rebus
Procurate, viri, atque epulas sperate parari.*

Parabuntur enim epulae festae Hospitibus nostris; inter quas a
florentissima nostra Iuuentute academica, festo ac sollenni appa-
ratu pompa in forum deducta, cantus curabuntur symphoniaci.
Tertio eoque ultimo sollennium die primo mane ut officio suo
satisfacere possit quilibet, ad salutationem publice faciendam ad

Lega-

Legatos Regios Illustrissimos omnis Academia confluet; habebuntur inde Recitationes publicae in Societatis Regiae Scientiarum Confessu a CHR. GOTTL. HEYNE, qui Secretarii vicibus fungitur, et a JO. FRID. BLUMENBACH, qui summam Commentationis de *vi vitali sanguinis* breviter exponet; breves inde recitationes instituent, in Confessu Societatis Teutonicarum litterarum ABR. GOTTH. KÄSTNER, Societatis Senior, et in Confessu Instituti historici, Director JO. CHPH. GATTERER. Curabitur inter haec, ne audientium aures fastidiosa orationis copia onerentur magis quam expleantur; cum bene memores simus, in hilaritate publica remittendos esse animos, non docta subtilitate intendendos. Atque utinam his ipsis interesse suaeque praesentiae decus summum addere dignetur *Praeses Societatis Regiae Scientiarum*, *Serenissimus Princeps ac Dux* FERDINANDVS, Dux Brunsvic. et Luneb. Quanti gaudii fructum, quantam exultationem ac voluptatem ea res nobis esset allatura, si Heroem, cui immortalitatis honorem per multos adhuc annos numen abnuat, praesentem inter nos et comitate sua omnes deuincientem videre contingeret! Nihil utique ad vota nostra etiam audacissima explenda superesset! Inde prandio sumto decursio equestris in Hippodromo publico, Jo. Henr. Ayreri rei equestris magistri, curam iam satis spectata, parabitur. Fient etiam alia et hoc et superioribus diebus, quae in publica hilaritate fieri mos est, quibus nec enumerandis nunc vacamus.

Curabitur itaque sedulo, quicquid inter sollennia academica ex more haberi solet; cognoscentisque ipsi, Hospites, qui adire

nostram urbem volueritis, sintne haec, quae vestris obtutibus occurrent, Georgiae Augustae incrementa suis auctoribus satis digna? hoc annorum spatio semisaeculari et expectatione, quam illud facere potest, haud inferiora? placeatne matrona haec Georgia Augusta, ornamentis suis decorata, ut ad amorem sui aequos arbitros et talium formarum spectatores elegantes pellicere possit? Nec dubitamus, Hospites, ubi Bibliothecae nostrae opes, a tam tenuibus initiis profectas, ubi cetera academiae instituta, aliorumque liberalia incrementa, aliorum fundamenta iacta, cognoveritis, quin, non modo condonaturi, verum etiam aequum iustumque facere nos arbitraturi sitis, dum munificentiam Regis nostri Indulgentissimi et studium curamque praeclaram Curatorum nostrorum tantis laudibus efferre ac praedicare nos audieritis; contra vero vos ipsos admiratione tot tantorumque bonorum contactos his ipsis praedicationibus succenturos, in easque consensuros esse auguramur. Saltem hoc ad nostrorum animorum pietatem gratumque sensum spectare haud negaueritis, si, quae tantorum virorum beneficio studio ac sedula cura consequuti sumus decora, grata mente et ore praedicemus. Ut enim moderate ferre fortunam videre, quis te dissimulare eam et celare iubeat? Recensum bonorum suorum facere licet etiam citra invidiam; contra felicitati tuae ipse iniuriam feceris, si tegere et occultare illam volueris.

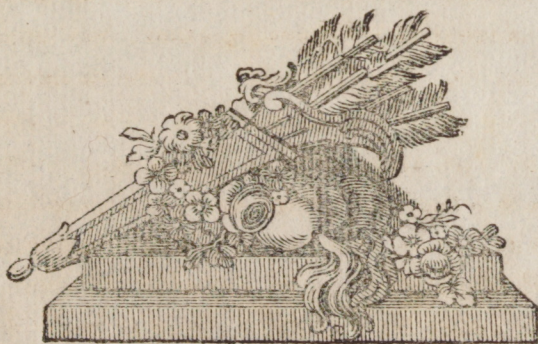
In his bonis, quae singularis aliqua providentia Numinis O. M. nobis est largita, vnum est admodum memorabile, quod superstitem illa esse voluit vnum, qui ipsis Georgiae Augustae

incunabulis interfuit*), SAMVELEM CHRISTIANVM HOLL-
MANNVM, totius corporis academici Seniore, virum de phi-
losophicis per Germaniam studiis et de Academia nostra meritissi-
mum; huic enim contigit, vt in ipso academiae sacro semisaecu-
lari recordari possit initia reip. huius et inaugurationis sollennia,
quibus celebrandis non modo ipse adfuit, verum etiam is fuit,
qui primus in hac noua Academia e cathedra doceret, cum tri-
nos iam per annos professorio munere gesto sacra illa anteuertif-
set. Quibus meritis, qua singulari fortuna, in hoc aetatis gradu,
ille conspicuus ac vero nomine venerabilis, dignus vtique videri
debet, qui publicis priuatisque acclamationibus et salutationibus
celebretur ab omnibus. Gratulamur itaque Seni Optimo incompa-
rabile hoc prouidentiae diuinae munus, eique similes precamur
esse multos ex iis, qui nunc sacra nostra celebrant, vt et ipsi
aliquando saeculari sollenni, vt nunc semisaeculari, vigentes va-
lentesque intersint.

*) Adfuere sacris ipsis Inaugurationis et consecrationis Professores hi:
Ordinis Theologici: Joh. Wilh. Feuerlin. Magaus Crusius.
Ioach. Oporinus.
Icti: Ge. Chr. Gebauer. Tob. Iac. Reinbart. Gottf. Mascon.
Gott. Sam. Treuer. Jo. Iac. Schmauß. Henr. Chr. Senckenberg
Ge. Henr. Ayser.
Medici: Ge. Gott. Richter. Alb. Haller. Jo. And. Segner.
Philosophi: Chr. Aug. Heumann. Jo. Dan. Köler. Jo. Matth.
Gefner. Sam. Chr. Hollmann. Jo. Frid. Cotta. Jo. Frid. Penther.
idemque aedificiis tuendis praefectus.
Lud. Marr. Kahle. Prof. extr.

Verum ne nimis liberales in pollicitando esse videamur, feruimus alia ipsius diei sollennis splendori: cuius magna pars a Principibus Serenissimis Magnae Britanniae, trina Regis nostri augustissimi sobole, ERNESTO AVGVSTO, AVGVSTO FRIDERICO, et ADOLPHO FRIDERICO, tum a Serenissimis Principibus ANNA HENRICO SIGISMVNDO RENATO MONTMORENCY LVXEMBURG, Duce Castillonensi, ac Principe CAROLO EMANVELE SIGISMVNDO MONTMORENCY Principe Lucemburgenfi, proficiscetur; aliud decus nostris sollennibus accedet ab Illustrissimis Comitibus Ostouiris, quos ut sollennem pompam ducere ne dedignentur, summis precibus rogamus; iisdem precibus humanissimis appellamus Cives Academiae, quos seu generosa stirps et maiorum decora, seu sua ipsorum virtus, ingenium et litterae, ornant et commendant; Omnes, inquam, vos appellamus, ut pompam sollennem ducendam comitari inque ea incedere ipsi iusto ordine ac loco, omninoque sacris nostris ore animisque fauere velit. Bonam Academiae nostrae disciplinae, bonorumque morum, quibus vos floretis, famam nunc in documentum adductam esse arbitramini, et in manu vestra positum paucarumque dierum periculo exploratum iri, quantam iuuentus academica nostra modestiae, verecundiae et honestatis, laudem per Germaniam, et commendationem ad futura tempora duraturam, habitura sit. Et vobis gratum iucundumque erit ad recordandum, et ad alterum saeculare festum memorabile habebitur et pro exemplo proponetur iis, qui tum erunt, si narratum audiuerint, id, quod instat, sollenne nostrum nullo sinistro ac tristi cuiuspiam facto ac dicto esse interpe-

interpellatum aut foedatum. Vos, Proceres vtriusque et religiosi et civilis ordinis, *Magistratus*, inquam, *urbani et sacris operantis Ministerii*, eodem studio, quo et alias nostram Academiam prosequimini, nunc etiam sollemnibus nostris adfuturos esse et bona verba precaturos nulli dubitamus. Adeste itaque, Ciues et Hospites, quocunque loco ac nomine honorati, et sacra nostra aequi bonique cognoscite, nos quidem, ne nostro officio omni humanitatis genere vos demerendi deesse videamur, diligenter curabimus. PP. in Georgia Augusta. Die XVII. August
 1717.

interpellatum aut foret. Vos, Proceres, viri quique et religiosi
 et civis erant, illustres, iudices, arbitri et fidei opes
 vultu illustrati, eodem studio, quo et alia nostra Academia
 prodigimus, nunc etiam sollicitus nosse debemus esse et
 bona verba precantur nulli dubitamus. Adhuc itaque, Cives et
 illustres, quoniam loco ac nomine honorati, et loca nostra
 sepius bonis cognoscere, nos debemus, ut nostro studio omni
 humanitas generis vos tractando digne videamus, diligenter et
 rebus. P. in Georgii Augusti. Die XVII. Augusti.
 et loceclxxvii.

Christus anno Per. Iul. — 4713
 Christo vitam degimus hoc anno 1787
 s hic noster Per. Iul. — 6500

numerus per Divisorem Iubilaeum
 m et nostrum — — 50

us praesens annus Period. Iul. Iubi-
 praecise — — 130

s itaque denuo Annum *Academiae* GEORGIAE
 ubilaeum, simul annum secundum Periodum
 m, Iubilaeum, eundemque quidem CXXX.

us porro, calculo omnibus eminenti, *Academiae*
 VGVSTAE proprio, ab Anno Nati Christi
 XVII ad annum hunc cl^o CCLXXXVII,
 quagesimus quidem Vero et Sacro Iubilaea nu-
 o, Annus Celebratissimae Scientiarum Se-
 tur et Sacratissimus *Iubilaeus primus*. Ter
 , Terque perfectum, Terque laetum, Terque
 emiae GEORGIAE AVGVSTAE *Festum*, quo an-
 Iubilaeum suum celebrat primum. Sit et nobis
 m, laetum, gaudiisque plenum. Id vos obsecro,
 s *O. O. Honoratissimi*, ego, qui singularissimo in
 VGVSTAE Scientiarum Sedem favore semper
 quo Celeberrimorum eius quondam Membro-
 , quorum certe mihi nunquam non gratissima
 et recordatio, b. MOSHEMII, et recentius
 I, amicissimo literarum commercio usus sum.
 XVII Septembris hodierna eademque etiam
 ut gratias Deo persolvatis pro Beneficiis et
 Amicis Göttingensibus, et nobis quoque, lar-
 is, atque concessis. Pientissimae preces, vota-
 aa, pro Augustissimo Magnae-Britanniae Rege,
 III. Eiusque gloriosissima *familia Regia*,
 pro-

